

Instelling van de Gouvernements Marine als civiele dienst van de Nederlands-Indische regering

22 augustus 1861:

De Dienst Gouvernements-schoeners en -kruisboten wordt gewijzigd in Gouvernements Marine en krijgt een zelfstandige chef. Haar voornaamste werkzaamheden bestaan uit het verrichten van politie- en transportdiensten; voorts staat de Gouvernements Marine ter beschikking van de civiele autoriteiten.

In 1929 wordt bij KB bepaald dat de Gouvernements Marine in Nederlands-Indië in tijd van oorlog of oorlogsgevaar militaire diensten moet verrichten. Ook in andere buitengewone omstandigheden, ter beoordeling van de gouverneur-generaal, kan de Gouvernements Marine op basis van dit KB aangewezen worden voor militaire diensten. Ruim tien jaar na de afkondiging van bovengenoemd Koninklijk Besluit wordt de Gouvernements Marine daadwerkelijk gemilitariseerd. De militarisering op 2 september 1939 betreft enige tientallen schepen met in totaal circa 1300 bemanningsleden. Op 1 maart 1942 wordt de militarisering van de Gouvernements Marine ingetrokken.

De **Gouvernementsmarine** is ontstaan uit de zogenaamde **Koloniale Marine**. De originele taken van de Gouvernementsmarine zijn eigenlijk het best te vergelijken met Rijkswaterstaat en de Hydrografische Dienst, namelijk betonning, lokatiekeuze vuurtorens, zeeкарtering, bevoorrading bemensing afgelegen vuurtorenlocaties, maar ook controle van visgronden, visserij, smokkelroutes, piraterij, spionageactiviteiten enz. Veel van deze taken vielen echter weer onder de jurisdictie van de Indische Militaire Marine.

De taken van de GM lagen voornamelijk op het gebied van politiële interventies, zoals tegengaan van smokkelarij en piraterij.

De GM werd in de 19de eeuw ook ingezet bij kleinere (voornamelijk lokaal gerichte) operaties van het KNIL, t.b.v. ondersteuning vanuit zee (anti-zeerovers en het breken van lokale embargo's).

